M Ø T E

(GSR) i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

tirsdag den 12. juni kl. 16.

Møtet ble ledet av komiteens leder, Gro Harlem Brundtland.

Til stede var: Gro Harlem Brundtland, Paul Chaffey, Kåre Gjønnes, Bjørn Tore Godal, Kirsti Kolle Grøndahl, Fridtjof Frank Gundersen, Carl I. Hagen, Anne Enger Lahnstein, Gunnar Skaug, Anders Talleraas, Hans J. Røsjorde, Svein Alsaker, Helen Bøsterud, Edvard Grimstad, Kjellbjørg Lunde, Jens Marcussen, Oddrunn Pettersen, Erik Solheim, Siri Frost Sterri, Gunhild Øyangen (for Bjarne Mørk Eidem), Kjell Opseth (for Gunnar Berge), Nils O. Golten (for Jan Petersen) og Thea Knutzen (for Ingvald Godal).

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Handelsminister Kaci Kullmann Five.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Statssekretær Kai Eide, Statsministerens kontor, personlig rådgiver Kai Henriksen, Utenriksdepartementet, rådgiver Amund Utne, Finansdepartementet, underdirektør Odd Fosseidbråten, Utenriksdepartementet, rådgiver Jonas G. Støre, Statsministerens kontor og byråsjef Anders Erdal, Utenriksdepartementet.

Videre var til stede komiteens faste sekretær, Jon Bech.

Dagsorden

1. EF/EFTA
2. Eventuelt

Sak nr. 1

EF/EFTA

(GSR)

KOMITEENS LEDER: Når vi har bedt om dette møtet og jeg har tatt kontakt med handelsministeren om det, var det for å gi Regjeringen en mulighet til å beskrive situasjonen på bakgrunn av høynivåmøtet og foran statsministermøtet i Gøteborg, slik at denne komiteen kunne få en oppdatert helhetsvurdering før et så viktig møte som dette. Sist vi behandlet unntakslistene, var for noen uker siden, og i mellomtiden har vi hatt en debatt i salen, og det betyr visse begrensninger når det gjelder hva som egentlig kan komme fram på den måten som det kan skje i denne komiteen. Bare dette som bakgrunn for de øvrige medlemmer i den utvidede.

Jeg gir ordet til handelsministeren.

STATSRÅD KACI KULLMANN FIVE: Takk leder. Jeg må få lov å si som bakgrunn at praktisk talt alle mine fagfolk som jobber med dette, er i Gøteborg på grunn av høynivåmøtet der, og selv har jeg sittet i regjeringskonferanser i hele går og i hele dag, så jeg har hatt visse praktiske problemer med å ha fått gått i detaljer. Jeg må derfor be om at man ser med en viss - hva skal vi si - nåde hen til det som gjelder mer detaljerte spørsmål om hvorledes stillingen i høynivåmøtet er akkurat nå. Høynivåmøtet pågår fortsatt - det vil pågå frem til kl. 18 i dag, og akkurat da setter jeg meg på flyet for å reise til ministermøtet i Gøteborg. Derfor var det vanskelig å få gjort det annerledes. Med de forbehold skal jeg gi en redegjørelse som følger:

EFTAs regjeringssjefsmøte og ministermøte finner sted på et viktig stadium i EFTAs interne overlegninger. Det er første gang regjeringssjefene møtes siden Holmenkoll-møtet i mars i fjor, og dette gir en anledning til å markere ikke bare EFTAs 30-årsjubileum, men også å drøfte på høyeste politiske nivå de kommende EØS-forhandlinger. To saker står på regjeringssjefenes dagsorden. På førstkommende torsdag - europeisk arkitektur og EØS-forhandlingene. EFTAs ministre møtes altså fra og med i kveld, og møtet gir oss mulighet til å samrå om retningslinjer for EFTA-landenes opptreden og holdninger i de formelle forhandlinger. Vi vil på møtet drøfte EFTAs grunnlag for forhandlingene både med hensyn til substans og strategi.

Fra norsk side vil vi legge til grunn de prinsipper og holdninger som jeg tidligere har redegjort

(GSR)

for i denne komiteen, og som har vært reflektert i mine redegjørelser for Stortinget, senest i redegjørelsen jeg gav 1. juni. Jeg må også si at det selvfølgelig legges opp til en uttalelse fra minister- og statsministermøtet. De endelige versjoner av tekster har jeg ikke sett i løpet av dagen, men jeg er ikke varslet om at det er store kontroverser. Vi kan nok fra norsk side ønske oss en sterkere understrekning av styrkingen av EFTA-pilaren, og kommer til å forsøke også på ministernivå å få det inn. Det ligger vel enkelte andre elementer der, og jeg ser det viktigste som en noe klarere understrekning av det politiske aspektet av EØS-prosessen, slik vi drøftet det i Stortinget sist fredag, og da f.eks. med referanse til det felles ministerdokumentet av 19. desember, som jeg omtalte i mitt innlegg i Stortinget.

Høynivågruppen sitter nå samlet. Drøftelsene i Høynivågruppen har så langt reflektert forskjeller i den tilnærming som henholdsvis de nordiske land og Sveits har til de forestående EØS-forhandlingene.

Østerrike har ikke stilt seg aktivt på linje med Sveits, og har i noen av debattene vært klarere over på de nordiske landenes side, slik at hovedinntrykket er at Sveits står relativt isolert med sine synspunkter.

De nordiske land fastholder ønsket om en omfattende samarbeidsavtale, og forutsetter at Oslo-erklæringen og de vedtak som senere har bekreftet denne, fortsatt må være rammen for en EØS-avtales omfang, målsetting og anvendelsesområde.

På sveitsisk side synes man ikke fremmed for tanken om en mer begrenset avtale. Sveits bekrefter imidlertid verbalt sin fulle lojalitet overfor EFTA-linjen, og har i det minste gjort det i det siste møtet.

Det er vist til at man på italiensk side ønsker å opprettholde et høyt tempo i EØS-forhandlingene, bl.a. fordi en slik avtale kan bli en viktig begivenhet for det italienske formannskap. Dette ønsket om å få til en avtale og ut fra en langt bredere analyse enn den jeg nå gav uttrykk for, ble sterkt understreket i den samtalen jeg hadde med Italias utenriksminister i forrige uke, som jeg synes var relativt oppmuntrende. Den italienske ambisjon er at man skal bli enige om hovedelementene - det brukes her ulike uttrykk, men det var det Michelis brukte overfor meg - i avtalen innen nyttår. Italienerne mener at det haster fordi den politiske prosessen i Øst- og Sentral-Europa i stigende grad vil kunne legge

(GSR)

mer beslag på EFs arbeidskapasitet, og akkurat på det punktet må man gi dem rett. I tillegg vil arbeidet med den politiske og monetære union for alvor skyte fart i 1991 etter at EFs regjeringskonferanse er avholdt i desember 1990.

Fra sveitsisk side understreker man sterkt at signaler om at Italia tar sikte på en begrenset avtale ikke medfører riktighet. Tidsrammen kunne imidlertid gjøre det vanskelig å nå frem på alle områder innen nyttår. I så fall kan man eventuelt innta en klausul i avtaleteksten med sikte på å utvikle avtalen videre senere. Dette er altså sveitsernes referat av hva de mener er italienernes oppfatning.

Selv om vi på norsk side legger stor vekt på en rask fremdrift i forhandlingene, er det norsk oppfatning at vi må søke å forhandle oss frem til en omfattende avtaletekst. Fra norsk side vil man ikke kunne akseptere en løsning som skyver store deler av de omforente forhandlingsopplegg inn i en uviss fremtid.

Jeg vil imidlertid ikke legge skjul på at det også under det siste høynivåmøtet er kommet antydninger om at dersom forhandlingene ikke viser fremgang, kan man ikke se bort fra at Italia vil reise tanken om at en EØS-traktat eventuelt kunne innskrenkes til å omfatte de fire friheter, mens man gjennom en EØS-beslutningsprosess senere kunne fastlegge de rettslige og institusjonelle rammer. Vi understreker meget sterkt sammenhengen mellom innholdet i avtalen, hvor de fire friheter er sentrale, og de rettslige og institusjonelle regelverk. Vi kan ikke se hvordan man kan løsrive disse tingene fra hverandre.

I Høynivågruppen er det enighet om at det italienske synet her ville innebære et dramatisk avvik fra de prinsipper EFTA til nå har formulert, og det ville være fullstendig uakseptabelt for Norge. Fra norsk side er det i denne sammenheng blitt understreket at vi anser et helhetlig traktatgrunnlag for å være av avgjørende betydning.

I Høynivågruppen er det fra sveitsisk side flere ganger bekreftet at Sveits står fullt ut bak EFTA-holdningen om at målet er en omfattende avtale.

I Høynivågruppen drøfter man nå også det felles EFTA-grunnlaget for forhandlingene med særlig vekt på problemområdene. Slik jeg har oppfattet det av noen sparsomme rapporter som har nådd frem til meg

(GSR)

i dag, går man altså ikke nå veldig dypt i selve teknikken, men drøfter de noe mer overordnede sidene ved problemområdene. Problemområdene søkes gruppert som følger:

1. Områder hvor det eksisterer fundamentale interesser, og hvor unntak kan bli aktuelt dersom man ikke blir enig om dekkende løsninger i forhandlingene. Her kommer inn områder som konsesjonslover, direkte investeringer, kjøp av eierandeler av ikke fast bosatte, deler av energisektoren, dersom EF ønsker å bringe denne inn - hvilket er uvisst som jeg nevnte sist - deler av transportsektoren er inne her - og hvis jeg nå husker riktig, er vel det bl.a. særlig på luftfartssiden - og arbeidsinnvandring, som jeg har omtalt her tidligere.

Det arbeides med å redusere denne listen, slik at man kun skal stå igjen med områder som i forhandlingen kan forsvares som fundamentale interesser, og dette er helt klart fortsatt Norges utgangspunkt.

2. Områder som har som utgangspunkt høyere beskyttelsesnivå ut fra hensynet til helse, sikkerhet, miljø og forbrukerhensyn. Det er også enighet om at disse områdene vil være av fundamental interesse. Det forutsettes her at det er reelle beskyttelseshensyn som legges til grunn. EFTA-landenes forutsetning vil være at man kan beholde de høyere regler innenfor et EØS.

Et forhold som vi nå er i ferd med å se nærmere på, og som eventuelt kan bidra til å løse enkelte av våre problemer på vareområdet, er om man kan skjelne mellom produktkrav og brukskrav. Dette ville legge ansvaret for gjennomføringen av våre krav - f.eks. spørsmål som støynivå i førerkabin på traktorer osv. - på våre egne bestemmelser for bruk, eventuelt sertifisering av traktorer i Norge. Dermed ville man unngå at våre krav blir avvist som handelshindrende. Vi har nå igangsatt et arbeid når det gjelder dette, etter at danskene overfor oss pekte på at de har fått aksept i EF for en del slike ordninger. Det er altså danskene som har henledet vår oppmerksomhet på at det her kanskje finnes en mulig teknikk for å rydde ut av de - skal vi kalle det - regulære unntaktslistene vi nå arbeider med, en del slike vareområder og TBT-områder. Men vi vet ennå ikke med sikkerhet hvor langt dette er en farbar vei.

Det gjenstår fortsatt drøftelser i Høynivågruppen av de enkelte problemområder, og gruppen vil møtes på nytt før de formelle forhandlinger innledes, altså etter ministermøtet. Dette er uten tvil påkrevd

(GSR) ut fra kompleksiteten i de spørsmål som drøftes og nødvendighten av å fastlegge et mer detaljert grunnlag for forhandlingene.

Under ministermøtet i Gøteborg vil ministrene også møte EFTAs to konsultative komiteer: Parlamentarikerkomiteen og den komite der arbeidslivets parter er representert. Denne siste komiteen drøfter bl.a. spørsmål som berører den sosiale dimensjon, og den parlamentariske gruppen drøfter selvfølgelig spørsmål om organiseringen av samarbeidet på parlamentarikerplan i et fremtidig EØS. Fra norsk side legger vi stor vekt på denne kontakten mellom ministrene og de to komiteene.

Et hovedformål med minister- og statsministermøtene i Gøteborg må være å slå fast det at EFTA står samlet bak det felles politiske grunnlag og strategien for de forhandlinger som nå skal innledes. Dette vil danne rammen for arbeidet i forhandlingsgruppene, samtidig som det gis klart uttrykk for at EFTA-landene går inn i forhandlingsfasen med de ambisjoner som er nedfelt i Oslo-erklæringen. Med andre ord - vi føler nå på norsk side et klart behov for en understrekning av dette.

Som nevnt, er det nå vanskelig for meg å gi en helt detaljert oversikt over forhandlinger som pågår. Det pågår også en intens virksomhet i flere andre EFTA-fora i forberedelsene av ministrenes drøftelser og beslutningsunderlag. Det jeg kan si, er at vi fra norsk side arbeider aktivt for å nå de mål Regjeringen og stortingsflertallet står samlet om, og som senest ble understreket i fredagens debatt. Jeg har fortsatt tillit til at EFTA vil være klar til å gå inn i reelle forhandlinger med EF når disse åpnes. Men jeg viser til at jeg i min redegjørelse i Stortinget 1. juni understreket meget klart at det er tøffe forhandlinger innad i EFTA vi her står overfor.

Jeg er for øvrig selvfølgelig beredt til å orientere komtieen om utviklingen etter Gøteborg-møtet på et egnet tidspunkt når høynivåmøtene gir grunnlag for det. Jeg har ennå ikke rukket å ta kontakt med komiteens leder for å finne et slikt egnet møtetidspunkt, men vil gjøre det når vi vet noe mer, altså etter Gøteborg-møtet. Jeg har ikke tenkt - slik enkelte aviser har antydet - å holde komtieen i ånde med møter hver uke i juli. Det er ikke statsrådens planer, og det tror jeg heller ikke forhandlingene vil gi noe grunnlag for. Jeg kan derfor fjerne den redselen i hvert fall.

Jeg tror jeg skal stoppe der med redegjørelsen så langt, og heller ta det som måtte komme av konkrete spørsmål.

(SL) KOMITEENS LEDER: Bare en merknad.

Resonnementene her, slik jeg kunne høre dem, er i samsvar med holdningene, og retningslinjene i samsvar med det som også kom fram i debatten på fredag, og som har vært opplegget, nemlig en omfattende avtale, og også at det selvfølgelig er en kobling mellom det substansielle innhold som knytter seg til de fire friheter, og hva slags mekanismer man klarer å utvikle som bygger en viss bro mellom EFs nåværende system og det mer begrensede som er EFTAs. Det å ta det i to runder fullt ut, som du var inne på at Italia hadde antydet, hørtes ikke bra ut. Derimot ser jeg ikke bort fra at man innenfor rammen av noe man kan være fornøyd med som et rammeverk for en omfattende avtale, også kan ha utviklingsklausuler på sentrale områder, gjerne med tidsbestemte rammer, for at man skal tilbake etter å ha kommet fram til noe i fellesskap som gjelder kanskje noen av de vanskeligste punktene på det institusjonelle. Men uten et minimum av opplegg er man jo i en nokså vanskelig situasjon.

Da gir jeg ordet fritt.

CARL I. HAGEN: Jeg er fornøyd med at handelsministeren så klart understreker at det er de redegjørelser hun selv har gitt til Stortinget, som er grunnlaget for Regjeringens videre arbeid, og at hun bekrefter at Norges målsetning er en omfattende avtale.

Jeg deler synspunktet om at det ikke er mulig å løsrive de fire friheter fra rettsregler og håndhevelse av rettsreglene gjennom et institusjonssystem, for da er vi tilbake til bare en liten utvidelse av den avtalen vi allerede har.

Jeg vil gjerne understreke at jeg ikke kan se at f.eks. konsesjonslovene, som diskriminerer mellom norske statsborgere og utlendinger, bør være et krav som vi må opprettholde. Vi har full nasjonal kontroll og råderett i form av andre konsesjonsbestemmelser som ikke er avhengig av statsborgerskap. De aller fleste konsesjonsbetingelsene gjelder hva ting skal brukes til, hvorledes ting skal utnyttes, innskrenkninger i råderetten. Vi kan ikke se at statsborgerskapet skulle være noen reell hindring på dette området. Tvert imot kunne det ha tilført noe veldig positivt, hvis vi åpnet i langt større grad for utlendinger til å konkurrere også her. Det må være forutsetningen hvis vi skal kunne gjøre noe tilsvarende den annen vei - å sikre nordmenn muligheten til å etablere seg og engasjere seg i EF- eller EØS-området. Jeg vil be om at man sterkt skiller mellom nasjonal forskjellsbehandling og det å sikre nasjonal styring og kontroll. Det er to vidt forskjellige ting.

(SL) Når det videre gjelder arbeidsinnvandringen, kan jeg ikke se noen grunn til at vi skal be om noen spesielle særregler på dette området etter den siste domsavgjørelsen fra EF-domstolen. Når det gjelder de fire friheter, står vi i det hele tatt fortsatt på det som ble nevnt i en enstemmig innstilling fra utenriks-komiteen for en stund siden, om å få gjennomført mest mulig av de fire friheter. Da kan vi ikke gå inn i et forhandlingsopplegg med f.eks. å kreve klare forbehold overfor de fire friheter, slik jeg har sett i pressen.

Jeg har ingen bemerkninger til muligheten for å knytte eventuelle ønsker til bruk av produktet i stedet for til selve produktet, for det vil være det samme som konsesjonslovgivningen. Med andre ord at det ikke er produktet som har med saken å gjøre, det er hvem som er brukeren i Norge. Og det er uavhengig av nasjonalitet.

Handelsministeren bekrefter at det er tøffe forhandlinger innad i EFTA. Da har jeg et konkret spørsmål: Når er tidspunktet for å vurdere om man i EFTA har nådd frem til en felles holdning og en felles liste med unntakskrav når det gjelder overgangsordninger og permanente unntak? Er det neste uke, eller er det noe som kan fortsette å gli og gli - at man fortsetter forhandlingene innad i EFTA for å finne en felles holdning, samtidig som man begynner forhandlingene med EF? Eller går det et klart skjæringspunkt før forhandlingene med EF begynner?

Vi har vært innstilt på å forsøke å holde høyere standarder og strengere regler som er begrunnet med helse, sikkerhet og miljø, men også her vil jeg gi uttrykk for at man bør være litt fleksibel. Det at reglene er norske, behøver ikke nødvendigvis å bety at de er bedre. Det er en områder hvor våre strenge regler faktisk hindrer norske forbrukere i å få tilgang til produkter som de gjerne vil ha, og som de kan få i andre land. Her har vi en viss overbeskyttelse. Jeg kan nevne at dette er omdiskutert bl.a. når det gjelder medisiner. Der er det meget sterkt omdiskutert om de er bedre. Jeg tror at dette må man se meget nøye på, ikke ha som utgangspunkt at en norsk regel pr. definisjon er bedre. Det er ikke nødvendigvis slik at vi er verdensmestre. Så vårt hovedønske er at dette ikke skal settes på spissen. Jeg sier dette fordi at i den første listen som handelsministeren presenterte, var bl.a. sikkerhetsseler i baksetet på biler med, og det er vanskelig å presentere det som en fundamental nasjonal interesse. Det er omdiskutert, og det er ikke den helt store saken, synes jeg. Det er en del eksempler fra disse listene på at man har tatt med mest mulig. Det var min kommentar også på forrige møte, at man måtte vise større fleksibilitet i forhandlingene og ta bort det som helt åpenbart ikke

(SL) kan begrunnes med fundamentale nasjonale interesser. Den første unntakslisten var lagt fryktelig høyt. Jeg ber om at det blir mer realistisk fremover.

Mitt siste spørsmål: Er det skjedd noe i EFTA-forhandlingene hittil i forbindelse med disse unntakene, og kan handelsministeren bekrefte at det ikke er vi som er en bremse i EFTA-forhandlingene ved å stå på krava? Vi bør absolutt bidra til å få til en løsning - at ikke vi er hindringen ved å forlange visse ting som gjør at vi ikke kommer videre i prosessen. Jeg er spesielt interessert i å vite: Når er tidspunktet da man kan erklære at: nei, EFTA kommer ikke frem til felles forhandlinger, eller: ja, vi har greid det. Her må man som i andre forhandlinger sette en tidsfrist. Og mitt spørsmål er altså: Når er den tidsfristen?

BJØRN TORE GODAL: Jeg synes det var noe uklart når en på EFTA-siden tar sikte på å sluttbehandle mandatet. Vi har hatt som et utgangspunkt at det ville skje nå midt i juni. Jeg synes nok at noe av det handelsministeren sa, kunne tyde på at det ikke nødvendigvis var slik. Spørsmålet er: Hvordan skal dette sluttbehandles? Når jeg spør, er det også fordi jeg synes at denne behandlingen, som går på å lage en del overskrifter uten å gå inn i teknikken, som det ble sagt, jo på en måte betyr at en setter opp temaer uten å omforene standpunktene på EFTA-siden - med andre ord noe i retning av et litt åpent mandat hvor en så å si skal snakke seg fram til løsninger underveis, i samtaler hvor mange deltar. Det tror jeg kan bli vanskelig, for det er klart at jo mindre omforente standpunktene er før man når det skjæringspunktet som Hagen snakket om, jo verre blir det å forhandle, for da er en avhengig av å forene standpunkter internt i EFTA underveis. Det kan være vanskelig nok, all den tid også EF har en tilsvarende prosess. Jeg synes dette var noe uklart.

Jeg kan konkretisere det ved å spørre - i oppfølgingen av det vi var inne på sist: Det ble sagt at når det gjelder konsesjonsloven, skulle man ha en omforent nordisk løsning som utgangspunkt, fordi svensker og finner har noen av de samme interesser og problemstillinger som vi. Jeg tror jeg selv spurte om det, og det ble sagt at det skulle man komme tilbake til. Er det noe nytt om det nå? Hvor står Sverige og Finland i konsesjonsspørsmålene, og hvordan ligger det an umiddelbart før forhandlingene faktisk etter planen skal begynne?

(SL) PAUL CHAFFEY: I motsetning til Fremskrittspartiet er vår holdning at de unntakskrav og overgangsordninger som vi har signalisert, skal holdes på, og at helse, sikkerhet og miljø og styrking av eiendomsretten er såpass viktig, at jeg synes det er positivt at handelsministeren signaliserer at Norge kommer til å holde på de kravene man er kommet med tidligere. I tillegg ville vi gjerne at man skulle stille krav når det gjelder fri kapitalbevegelse og prinsippet om gjensidig godkjenning. Det er vi nedstemt på i Stortinget, så det regner vi ikke med at blir Norges standpunkter - men at man i hvert fall holder på de andre tingene.

Jeg har tre spørsmål.

For det første er det bra at handelsministeren er optimistisk når det gjelder det at EFTA kommer til å stå sammen. Mitt spørsmål er: Hvis det nå viser seg at EFTA har problemer med å stå sammen - at Sveits, eventuelt Østerrike, ikke inntar de samme holdningene som de nordiske land - vil det da være aktuelt for de nordiske land å følge EFTA-sporet videre på egen hånd, eller vil hele byggverket rase sammen?

Mitt andre spørsmål gjelder det som ble sagt om produktkrav og brukskrav. Det oppfatter jeg som et viktig spørsmål. Det jeg etterlyser, er rett og slett mer informasjon - ikke nødvendigvis her nå, men kunne komiteen få vite litt mer om hva slags praktiske konsekvenser et slikt skille innebærer for norske regler når det gjelder helse og miljø, slik at vi kan ta endelig standpunkt.

(LM) For det tredje: Når det gjelder innvandring, er det SVs syn at denne avtalen ikke skal strande på Norges holdning til arbeidsinnvandring. Men jeg lurer på hvor mye felles flyktninge-, asyl- og visumpolitikk i forhold til den tredje verden som er dratt inn i dette. Er det nå aktuelt at EF og EFTA skal ha felles asylpolitikk på den måten at hvis man er nektet visum/flyktningestatus i ett land, gjelder det automatisk for hele EØS-området?

ANNE ENGER LAHNSTEIN: Etter å ha hørt på Carl I. Hagen kunne en få inntrykk av at vi nå skulle gjenta hele den debatten vi hadde i salen. Det var ikke min hensikt. Men jeg har bare lyst til å si at vi fra Senterpartiets side mener det er viktig å holde på unntak/forbehold i forhold til gjennomføringen av de fire friheter. Jeg viser her til Innst. S. nr. 38. Jeg går ut fra at det som står fra en samlet komite

(LM) om fordeling, om bosetting og om miljø, er alvorlig ment. Dette må få konsekvenser for gjennomføringen av de fire friheter, underforstått - eller forstått - de frie markedskrefter.

Jeg har alltid tolket Oslo-erklæringen om mest mulig gjennomføring av de fire friheter som hva som er politisk mulig å få til ut fra de andre politiske mål vi har.

Konsesjonslovgivningen er viktig for Senterpartiet, både hva angår nasjonal kontroll og eierandeler, og jeg viser også der til innlegg jeg har hatt om det.

Vi vil også presisere at når komiteen enstemmig har sagt at samarbeidsavtalen er basert på at Norge ikke er medlem av EF, må det være en kvalitativ forskjell på EØS-medlemskap og EF-medlemskap. Når jeg hører på Carl I. Hagen, oppfatter jeg ikke noe skille. Det er bare snakk om å få en størst mulig tilknytning, og jeg oppfatter dette som om det er å få til en avtale hvor medlemskap fremstår som en ren formalitet. Jeg oppfatter dette i strid med den utviklingen vi tidligere har vært enige om. Hvis jeg har misforstått, og man ønsker en avtale i den forstand at medlemskap fremstår som en ren formalitet, synes jeg det ville være nyttig å få vite det.

ANDERS TALLERAAS: Et par kommentarer.

For det første bekrefter den gjennomgangen som handelsministeren gav, det vi egentlig visste når det gjelder hovedlinjene i forhandlingene. Den bekrefter også at vi har vanskeligheter når det gjelder samordningen innenfor EFTA, det å komme fram til å kunne snakke med én stemme under forhandlingene med EF. Jeg forstod det imidlertid slik at det fortsatt er en ambisjon, og jeg tror det er viktig å holde fast på at en skal greie å samordne seg.

Det viktigste signal jeg har tenkt å gi, går på dette med en mulig skyving av enkelte spørsmål ut i en uviss fremtid. Her er jeg helt enig både med handelsministeren og lederen: Vi må absolutt unngå at vi på en måte bare får ferdigforhandlet en liten bit, noe som vi ikke er tjent med, og så sitter igjen med en rekke uløste spørsmål slik at vi ikke kommer i mål, og får avtaler som Norge og norsk næringsliv ikke er tjent med. Der vil jeg gi full backing på at det gjelder å komme lengst mulig i disse rundene, avklare hovedprinsippene. Derimot går det eventuelt an å løse opp mindre knuter etterpå. Men vi må unngå å få bare en liten, snever avtale. Det er det viktigste her nå, synes jeg.

(LM)

KOMITEENS LEDER: Ja, her er det mye å svare på.

STATSRÅD KACI KULLMANN FIVE: Jeg skal prøve å tråkle meg gjennom det.

Først til lederens og Carl I. Hagens innledende bemerkninger, som jeg oppfatter som full backing til den hovedholdning jeg her har gitt uttrykk for hva gjelder omfanget av avtale, og sammenhengen mellom det materielle innhold og de rettslige og institusjonelle spørsmål. Den backingen synes jeg er meget god å ta med - også andre har vært inne på dette - til forhandlingene som begynner i kveld.

Det vi ønsker, er en dynamisk avtale, som selvfølgelig også kan utvikles bl.a. med en slik eventualitet som lederen her var inne på. Det gjelder jo særlig områdene utenfor det indre marked, hvor EF selv er i en voldsomt dynamisk utvikling, og hvor det er viktig at de har sikkerhet for ikke å bli hengende etter.

Vi ønsker imidlertid fra starten å ha en helhetlig avtale, der substansen og rammen rundt henger sammen.

Hagen var inne på en del konkrete spørsmål, bl.a. dette med personer. Jeg redegjorde for vår konkrete posisjon her i den utvidede sist. Her har jo også en enstemmig komite i Stortinget uttalt at man ønsker visse former for kontroll med og begrensning av arbeidsinnvandring også i et fremtidig EØS. Det vi nå diskuterer, er spørsmål om et visst sikkerhetsnivå, altså en mekanisme som kan utløses dersom arbeidsinnvandringen overstiger et visst nivå i en enkelt region, eller innenfor et enkelt yrke.

Det er den type klausuler vi diskuterer, og det har ikke budt på problemer så langt i våre samtaler. Det er et omforenet EFTA-standpunkt, med de spesialordninger for Sveits bl.a. som jeg tidligere har redegjort for. Jeg skal ikke gå videre inn på det nå.

Når er tidspunktet for å vurdere om EFTA har nådd frem? Ja, egentlig vil ikke det være før man er gjennom forhandlingene, for å se om EFTA klarer å holde sammen og tale med én stemme gjennom forhandlingene. Det er det endelige tidspunkt for å vurdere hvorledes forhandlingsprosessen har forløpt. Godal spurte også om dette, på en litt annen måte: Når skal mandatet sluttbehandles? Jeg får prøve å besvare de to spørsmålene samlet.

(LM)

EFTA har i og for seg ikke noe som vi kan kalle et mandat som er sammenlignbart som EF-kommisjonens mandat. Det er Kommisjonen som er vår motpart i forhandlingene. Kommisjonen møter våre embetsmenn; forhandlingene foregår ikke på politisk nivå, men på embetsnivå. Det er Kommisjonens prerogativ å ha kontakt med og føre forhandlinger med tredjeparter, som vi altså er i denne sammenheng.

Ministrene i EF gir Kommisjonen et mandat, og Kommisjonen forhandler på bakgrunn av det mandatet. Det er et reelt mandat i ordets rette forstand.

Dette fortoner seg noe annerledes i et overnasjonalt system, som EF er, enn i EFTA-systemet, hvor det hele tiden må være et samspill mellom våre embetsmenn, som møter i høynivåmøtene, og de respektive lands hjemlige regjeringer.

I ministermøtene søker vi å legge hovedføringene, hovedelementene og hovedprinsippene i dette. Vi hadde sist, den 3. april var det vel, en gjennomgang av et "plattformpapir", som det hittil har vært kalt i EFTA, som danner hovedbasis for samtalene i EFTAs høynivågruppe. Men det ble understreket gang på gang at dette papiret vil være under kontinuerlig utvikling.

Fra norsk side er det imidlertid klart at vi mener at EFTA må være parat til å legge hovedelementene i vårt forhandlingsopplegg på bordet meget raskt når forhandlingene kommer i gang. Det er ennå litt usikkert hva EF vil legge opp til her, om de vil gjøre møtet i juni til et mer formelt åpningsmøte, for så å sette i gang arbeidsgrupper som skal gå videre på ulike mer tekniske spørsmål, eller om man allerede der og da vil presentere mandatet og rammen for forhandlingene. Det vet vi rett og slett ikke ennå. Men vår norske forhandler, Eivinn Berg, har gjort det helt klart at vårt utgangspunkt er at EFTA må være klar til å legge hovedelementene på bordet ca. den 20. juni.

Om vi får gjennomslag innad i EFTA for en slik holdning, gjenstår også å se. I betydelig grad har de siste møtene i høynivågruppen vært en debatt mellom Norge på den ene siden og Sveits på den andre, og jeg kan love at det ikke er Norge som er bremseklossen. Tvert imot, bildet er det helt motsatte. Det er Norge som er pådriveren i dette arbeidet, og det er - for å si det rett ut i denne forsamling - Sveits som er en utpreget bremsekloss, slik de nå opptrer. De vil helst at man skal addere de seks landenes holdninger, sette strek under sluttsummen, og presentere det ved forhandlingsbordet. Det er etter vår mening helt uakseptabelt. Det ville spore av forhandlingene i

(LM) første fase, og det ville ikke gi oss det opplegget vi trodde man var enige om på Holmenkollen-møtet.

Så om fremdriften. Jeg kan ikke si konkret datoen for når hovedrammen for EFTAs opptreden kan være ferdig, men etter min vurdering blir det ca. 19.- 20. juni. Om man trenger ett eller to høynivåmøter her etter ministermøtet for å utmeisle mer konkret, vet jeg heller ikke nå. Men vi er villig til å ta de møtene som er nødvendig for å få dette på plass.

Hagen nevnte helse osv., vise en viss fleksibilitet. Jeg er enig med ham i at vi i Norge ikke er verdensmestre. Det tror jeg vi alle kan være enig i. Men på en rekke sentrale områder ligger Norge og de øvrige nordiske land betydelig foran standarden i EF. En enstemmig stortingskomite har jo også uttalt at dette er områder som er av fundamental nasjonal interesse, så vi skal selvfølgelig gå inn i detaljene og se på støynivået i traktorkabiner osv. Men som jeg har uttalt, ser jeg ikke støynivået på plenklippere som en fundamental nasjonal interesse.

Jeg synes imidlertid det forholder seg ganske annerledes når det gjelder ett av de spørsmålene som Hagen tar opp, nemlig baksetebelter. Som mor til to barn synes jeg faktisk det er ganske vesentlig å ha sikkerhet for at ungene sitter fastspent når man kjører bil, og vi vet at dette forhindrer en rekke meget alvorlige ulykker.

Jeg skal ikke følge opp Hagens invitt til en omfattende debatt om dette, bare nevne at det var en ganske morsom annonsekampanje fra et forsikringsselskap for et par år siden. Det var en tegning av et stort egg i baksetet - jeg vet ikke om det bringer noe frem i erindringen hos andre? - Ville du lagt de nyinnkjøpte eggene løst i baksetet når du kjører hjem fra forretningen? Hva ville da skje? Man overførte dette på et barn i to-tre års alderen, hva som skjer ved en bråstopp i 50 og 80 km/t, og det er jo relativt katastrofale resultater. Jeg opplever at dette er et sentralt område, og jeg tror ikke det skal bli problematisk.

Jeg har samtalt med en rekke EF-statsråder om helse-, sikkerhets- og miljøaspektet og har også prøvd å utfordre dem litt på si. Vil det skape noen positiv image for EF - når EF nå er opptatt av å bedre sitt eget miljøkonsept - å måtte gå tilbake til EFTA-landene og si: Nei, EF vil ikke akseptere dette, så nå må dere - og nå kommer jeg med et tenkt eksempel - innføre kreft-fremkallende stoffer som asbest igjen i Norge? Er det dette inntrykket EF vil skal sitte igjen i EFTA-landene? En slik utfordring ser ut til å ha en viss virkning på

(KML) de politikere man snakker med om disse spørsmål, så jeg tror vi skal finne løsninger på disse områdene. Derfor har vi nå forsøkt å sortere dette i en egen kategori - med høyere standarder på helse, sikkerhet og miljø - og prøver å skille det fra de andre unntaksområdene, og jeg tror og håper vi skal kunne nå frem med noe, som dels er teknikk, og dels er realiteter.

Godal spurte om konsesjonsbestemmelser. Jeg redegjorde sist for det arbeidet Regjeringen nå har igangsatt. Når det gjelder hovedholdningene så langt på dette området, er det en rekke uavklarte spørsmål. La meg nevne petroleumssektoren. Den har det vært en del om i media. Jeg har ikke fått gått inn i alt underlagsmaterialet ennå, men det er ennå ikke avklart om EF vil ønske å bringe dette inn for fullt. Men på dette området er situasjonen noe særegen, ig og med at den norske stat har eiendomsretten til forekomstene på kontinentalsokkelen, og det er en litt annen situasjon enn veldig mange av de andre konsesjonsspørsmålene vi her stilles overfor. Det er et poeng som ikke har vært fremme i media, så jeg synes det var nyttig å få frem det.

Når det gjelder situasjonen i Sverige og Finland, er det nok en viss dobbelthet - la meg kalle det det - i det budskapet svenskene og finnene gir. Jeg skal konkret gå gjennom hva de har sagt. I Sverige ligger det i Riksdagen et forslag fra regjeringen om å oppheve lovmessige begrensninger for utlendinger når det gjelder å kjøpe aksjer i svenske forretningsbanker. Det legges imidlertid til grunn at bankene kan innføre begrensninger på utlendingers aksjekjøp i egne vedtekter, og det betviler vi meget sterkt at EF vil akseptere.

Sverige har også offisielt annonsert at man vil oppheve begrensningene på utenlandske såkalte porteføljekjøp av aksjer i svenske selskaper. Dette definerer de slik at aksjekjøp som er alminnelige pengeplasseringer, skal være tillatt, mens det fortsatt skal være begrensinger på kjøp av større aksjeposter som gir direkte innflytelse i et selskap. Hvordan de skal skille dette - teknikken her - er vi ikke helt klar over, så her fornemmer jeg et dobbeltbudskap fra svenskenes side. Det kan være at man her tenker - hvis vi overfører det på Norge og vår industrikonsesjonslov - som om man eventuelt fjernet bestemmelsen om at utenlandske eierandeler på over 1/3 utløser konsesjonsplikt, men opprettholdt bestemmelsen om at konsesjonsplikt utløses ved over 20 pst. utenlandsk eierandel på én hånd. Her er det, som man skjønner, mange finurligheter ute og går, og vi har behov for å gå noen runder med svenskene.

(KML)

Formelt har Sverige i prosessen opprettholdt krav om unntak fra EFs regler vedrørende utlendingers anskaffelse av fast eiendom og større aksjeposter i enkeltselskaper, som de kaller det. En vurdering av hele det svenske konsesjonssystemet er imidlertid i gang, foreløpig på embetsplan, og det foreligger ikke politiske klareringer på dette. Våre embetsmenn har fått ganske ulike signaler avhengig av hvem de har snakket med i det svenske embetsverket.

I Finland er man, etter hva jeg skjønner, kommet kortere i vurderingen enn i Sverige. Foreløpig er det også på finsk side lagt til grunn at man må vise større åpenhet vedrørende utenlandsinvesteringer i Finland. Det er f.eks. sagt at Regjeringen ikke vil ha motforestillinger mot at enkeltstående finske selskaper, inkludert skogindustriselskaper, kan være opp til 100 pst. utenlandseid, men man har tatt forbehold for utenlandske oppkjøp i banksektoren, i energisektoren og - og det er interessant i forhold til det forrige - også for oppkjøp av fast eiendom, i første rekke skog. Hvordan finnene tenker seg at man skal kunne kjøpe et skogselskap, men ikke kjøpe skogen, er det også en del uklarheter omkring, for å si det forsiktig, og igjen opplever vi altså en slags dobbelthet i budskapet.

Utenrikskomiteen i den finske riksdagen har nylig avlevert en betenkning om EØS hvor det er et særlig uttrykt ønske å begrense mulighetene til å selge fast eiendom til utlendinger. Det sies at man burde etterstrebe at finske myndigheter beholder muligheten til å overvåke og begrense utenlandsk eie i finske foretak og produksjonsanlegg samt for fast eiendom.

For øvrig er vi helt klar over, og det omtalte jeg i min redegjørelse her sist, de skiller som går mellom de teknikker Hagen nevnte; kontroll over naturressurser osv, og å ha konsesjonsordninger for å ha kontroll med dem på den ene side, og på den annen side konsesjonsordninger som diskriminerer på basis av nasjonalitet.

Chaffey stilte spørsmålet: Hvis Sveits, eventuelt Østerrike melder seg ut, vil Norden da føre sporet videre? Jeg tror helt klart at Østerrike ikke melder seg ut av dette. De ønsker jo å gå i motsatt retning av det Sveits i så fall gjør. Jeg vil på det nåværende tidspunkt foretrekke - jeg tror det er en fordel - å bruke kreftene mine på å sørge for at vi holder denne prosessen på sporet, og ikke bruke krefter på å drive spekulasjoner og hypotetiske debatter om hva som eventuelt måtte skje dersom Sveits bestemte seg for at de ikke kunne være med. Men her kommer det

(KML)

ganske sikkert til å komme en flom av rykter. Det er ikke mer enn to dager siden jeg fikk beskjed om at nå gikk det rykter i alle miljøer i Brussel, det var innkalt til pressekonferanse - den sveitsiske EF-ambassadøren - så nå kom Sveits til å melde seg ut av EFTA, og det var ganske enkelt ikke det presse-konferansen dreide seg om, for å si det forsiktig. Det skal ingenting til at rykteflommen velter frem, og jeg vil be om at man utviser - vi prøver i hvert fall å utvise - nøkternhet i forhold til det.

Produktkrav og brukskrav: Mer informasjon til komiteen skal jeg gjerne bidra med når vi selv har fått klarhet i denne informasjonen, men jeg vil be om at man eventuelt bruker det med en viss forsiktighet, for dette kan altså bli et viktig forhandlingskort for oss. Men jeg skal selvfølgelig sørge for at komiteens medlemmer er informert.

Spørsmålet i EØS-sammenheng gjelder ikke flyktninger, asyl og visum. Det er fortsatt ikke noen felles EF-politikk på dette området, og det har over-hodet ikke vært brakt inn i EØS-sammenheng. Vi opprettholder som kjent grensekontroll, og det vil derved ikke være noe problem.

Når det gjelder Anne Enger Lahnsteins innlegg, kan jeg i forlengelsen av det hun sa, bekrefte at det ikke er medlemskap vi forhandler om. Det er vi i hvert fall enige om.

KJELLBJØRG LUNDE: Eg vil gjerne kome litt tilbake til det handelsministeren sa om skilnaden på EF sitt utgangspunkt i eit mandat og EFTA-landa sin plattform, ein eller annan form for papir, og moglegheiten for å nå fram til eit utkrystallisert felles standpunkt før forhandlingane med EF kjem i gang. Eg ville tru - og det gav vel for så vidt handelsministeren uttrykk for - at det var eit sterkt ønske at ein kunne kome så langt i prosessen.

Dersom ikkje det lukkast, vil eg spørje handelsministeren korleis ho ser på moglegheiten til å tilbakemelde og få den nødvendige politiske avklaringa som handelsministeren treng i det heimlege politiske miljøet undervegs i prosessen. Eit slikt bit-for-bit-opplegg gjer at det blir nokså uoversiktleg, og med referanse til det siste handelsministeren sa om alle rykta som sirkulerer på dette tidspunktet, er eg iallfall nokså sikker på at det kjem til å bli rikeleg av dei framover også. Difor er eg oppteken av korleis vi som politikarar her - som prøver å vere med og bidra til at dette skal gå så bra som vi håper det skal gå - skal klare å forhalde oss til dette i tilfelle

(KML) vi ikkje får eit utkrystallisert mandat å ta fatt i, som vi da kan konferere tilbake til når prosessen går vidare. Om handelsministeren kunne seie litt meir om det, ville eg vere takksam.

FRIDTJOF FRANK GUNDERSEN: Det var til spørsmålet om arbeidsinnvandring. Jeg har ikke helt fått tak i hva som ligger bak at vi krever spesielle unntak på det området. For det første har man de unntaksklausuler vi kjenner fra Roma-traktaten, og det kan vel ikke være noen som mener at vi skal gå lenger i EØS. For det annet har jeg lest Fellesforbundets uttalelser, og så vidt jeg kan se, inneholdt ikke de noen betenkeligheter. Det var en del kommentarer til de fire frihetene, men de så ut til å godta et felles arbeidsmarked og henviste til at vi hadde jo levd med dette i Norden. Hva er det egentlig som ligger bak spesielle krav på dette området? Hvem er det som står bak det?

BJØRN TORE GODAL: Jeg er obs på hva som er Kommisjonens prerogativer, og at det er Kommisjonen vi skal forhandle med, men jeg går ut fra at det vel ikke er noen tvil om at vi på EFTA-siden har ment at embetsmennene skal arbeide ut fra et politisk klarert mandat. Da er politikken stadig vekk like viktig. Jeg har for så vidt lært meg å leve med at det er uenighet om hva som skal stå i mandatet, men forstod jeg handelsministeren riktig nå, sa hun at det er uklart om man på EFTA-siden er enige om at man skal gå inn i forhandlingene med et politisk klarert mandat. Det kunne tokes i den retningen. Da tror jeg det kan bli veldig langt fram.

Så til det som ble sagt om konsesjonslovgivning: Jeg er helt enig i at olje, gass og petroleum kan være helt sentralt og meget vesentlig. Jeg tror det moment handelsministeren peker på der, nemlig at dette er i nasjonal eie, er et utgangspunkt som gjør at det skal bli mulig å komme i land på en god måte, selv om det kanskje kan bli vanskelig også.

Men det hun ellers sier og kommer med av rapporter fra de nordiske land, er ikke akkurat noe godt forsvar for at vår regjering venter med å avklare sin posisjon, for det kan jo tyde på at det går meget lang tid før Sverige og Finland er i stand til å si hva de mener på disse områdene. Da er spørsmålet: Foreligger det nå politiske signaler fra Finland og Sverige om at de ønsker å bringe dette inn som politisk klarerte elementer før vi går inn i forhandlinger? På meg

(KML) kunne det virke som om det var et større lovarbeid som gjenstod før en fikk klar beskjed omhva finner og svensker mente på alle disse områdene. Da har man avskåret seg muligheten for å gå inn på et politisk felles grunnlag med én nordisk stemme og mene noe somhelst, for det blir et meget langsiktig lerret å bleke.

(KML)

STATSRÅD KACI KULLMANN FIVE: Svaret på spørsmålet til Kjellbjørg Lunde hadde jeg faktisk skrevet ned før Godal stilte sitt spørsmål, så svaret får bli til begge to. Det gjaldt forskjellen på et mandat og en plattform. Mitt svar på det er at det vil være vesentlig mer omfattende og langt hyppigere politiske konsultasjoner mellom EFTAs forhandlere på embetsplan og EFTAs politikere, og politikere her i Norge betyr da denne komite, Regjeringen og eventuelt et samlet storting - her har vi litt ulike strukturer i de ulike EFTA-landene.

På EFs side er det vel mulig at man den 18. juni åpner for en viss kontakt fra Kommisjonen tilbake til Rådet under prosessen på formell basis, men det er i utgangspunktet ikke lagt opp til det. Utgangspunktet for EFs system er at Kommisjonen får et mandat og forholder seg til det, og så legger den frem et ferdig forhandlet opplegg. Det betyr at Kommisjonen, som gjerne vil øke sin makt og innflytelse, ofte i denne typen forhandlinger - nå har de aldri hatt forhandlinger som tilsvarer EØS-avtalen, som er vesentlig mer omfattende, og det stiller dette i et litt annet lys - sier at dette er "non negotiable" for dette har vi fått beskjed om fra våre politikere, og der finnes det ikke noen mulighet for å spille ballen tilbake. De bruker det bevisst i en strategi, og det vil vi også ganske sikkert oppleve i media i tiden fremover. De sier at på det og det punkt står EF fast, og her har ikke Kommisjonen noen mulighet til å vike.

Men derfor er den politiske kontakten vi som enkelt EFTA-land har, viktig, og jeg tror jeg kan si at jeg har utvist ganske høy aktivitet for å etablere den på høyt nivå overfor en rekke EF-hovedsteder. Den politiske kontakt er meget viktig, bl.a. nå overfor det påtroppende EF-formannskapet, fordi formannskapet selvfølgelig står meget sentralt. Det er dette triumviratet, avtroppende, nåværende og påtroppende formannskap, som man i særlig grad skal og bør forholde seg til. I så møte vil den politiske klareringen, som Bjørn Tore Godal var bekymret over, selvfølgelig være ivaretatt på EFTA-siden gjennom dette. Her blir det forespørsel fra forhandlerne om instrukser dersom de i det hele tatt føler seg på utrygt grunnlag i forhandlingene i forhold til de beskjeder og rammer man tidligere har fått gjennom Stortingets behandling og Regjeringens konkrete instrukser på bakgrunn av Stortingets forhandlinger.

Så var det spørsmål om bit-for-bit-opplegg og hvordan man skal forholde seg her i Stortinget. Det er klart vi alle som politikere ville foretrukket å kunne forholde oss til et helhetlig opplegg og si: Vel, det er dette vi nå forhandler om. Men dette er altså

(KML) en veldig mangefasettert prosess, og vi vil måtte være forberedt på at det skjer ting kontinuerlig i forhandlingene. Det kan enkelte ganger være snakk om små bevegelser, hvor det ikke er behov for på noen måte å ha konsultasjoner her, fordi man befinner seg godt innenfor de rammer og retningslinjer som er trukket opp av Stortinget. Men hvis vi i Regjeringen i det hele tatt føler at vi tråkker inn i sirkler som nærmer seg disse prinsipper og hovedretningslinjer, vil vi selvfølgelig be om møter med Stortingets organer om disse tingene. Dette må nødvendigvis bygges på politisk skjønn og på gjensidig tillit og samspill mellom regjering og Stortinget. Det er mitt utgangspunkt for disse forhandlingene. Det betyr også at det kan bli behov for hyppige møter utover høsten, men jeg tror ikke at bevegelsen i selve sommerfasen - i det som vi normalt oppfatter som sommerferie her hjemme - vil bli overveldende. Derfor tror jeg ikke det blir noe problem.

(GSR)

Så til Fridtjof Frank Gundersens spørsmål om dette med arbeidsinnvandring, at vi ikke skal gå lenger enn Roma-traktaten når det gjelder de fire friheter. Nei, det er også helt klart mitt utgangspunkt. Det er ikke medlemskap de forhandler om. Og det ble spurt om hva utgangspunktet er for at vi tar visse reservasjoner her? Utgangspunktet er bl.a. følgende, som står i en enstemmig innstilling fra finanskomiteen:

> "Komiteen mener at spørsmålet om et felles arbeidsmarked også må ses i forhold til norsk innvandringspolitikk. På denne bakgrunn mener komiteen at i det gjensidige forhold til EF/EFTA må det fortsatt være adgang til former for begrensning av og kontroll med arbeidsinnvandringen."

Vi har jobbet konkret med dette i forhold til de regelverk som bl.a. finnes i Norden, og de regelverk som finnes i EF, og jeg redegjorde i forrige møte for hvilke konkrete prinsipper vi nå legger til grunn med disse sikkerhetsnivåene, visse regioner og visse yrker. Det er jo slik at Roma-traktaten ikke vil gjelde for EØS-området. Da må det føres inn i EØS-området eventuelle analoge bestemmelser, men de gjelder ikke per se i en EØS-avtale.

Bjørn Tore Godals spørsmål har jeg et stykke på vei svart på. Han spurte også om hvilke politiske signaler svenskene og finnene her har gitt. Det er gitt visse politiske signaler - det jeg refererte som

(GSR) ligger i Riksdagen, og det jeg refererte av uttalelser fra utenrikskomiteen i Finland om å beholde en kontroll på viktige områder. Det er først nå under ministermøtet vi eventuelt vil kunne fange opp enten på møtet eller i samtalene rundt møtet de mer politiske signalene på dette området. Men det er ennå uklart hva Finland og Sverige vil falle ned på. Vi har ikke tenkt å sitte stille og vente til finnene og svenskene skal bestemme seg - det gav jeg klart uttrykk for også i det forrige møtet.

Vi har et meget aktivt arbeid i gang på norsk side, men vi ønsker altså å spille sammen med svenskene og finnene for eventuelt å kunne trekke fordelen av den tankekraft også de har på dette området. Det er ikke ukjent at vi gjør det i nordisk sammenheng. Jeg nevner at vi f.eks. i GATT har en utstrakt fordeling av forhandlingsansvar, faktisk helt ned på det konkrete forhandlingsplan. Vi går ikke på langt nær så langt her, men vi vil gjerne trekke på våre felles ressurser. Det betyr at Regjeringen på embetsplan går videre med å kartlegge de uklarheter som vi var innom sist, og jeg håper at vi på dette området vet noe mer i hvert fall i løpet av en ukes tid. Som sagt ønsker jeg å komme tilbake til denne komiteen før vi går inn i selve for-handlingene.

(SL) CARL I. HAGEN: Bare en kort kommentar. Det gjelder mandatet til EF, som er gitt fra ministerrådet og parlamentet, og som skal bli behandlet i morgen, så vidt jeg vet. Det er klart at det er kommisjonen som skal forhandle innenfor det mandatet som handelsministeren redegjorde for. Da er det vel også naturlig at EFTA som gruppe ikke bare drøfter sin egen papirplattform, som det er sagt, med et tilsvarende mandat som utgangspunkt, men at EFTA også drøfter i hvilken grad det finnes noe i EFs mandat som er fellstendig uakseptabelt. Det jeg vil frem til, er at man ikke setter i gang forhandlingene mellom EF og EFTA ved å prøve å lure seg selv - altså at man ikke, hvis mandatet ligger der som et absolutt, og det er klart at det ikke er diskutabelt, sier som så at det kan vi komme tilbake til rundt årsskiftet, så vi venter med det. Prøver man å foreta en vurdering innad i EFTA av om mandatet er et grunnlag for EFTA å diskutere ut fra?

Det er ikke bare EFTAs egen posisjon dette dreier seg om. Man må også ta hensyn til hva EFs utgangspunkt er, altså EF-mandatet. EFTA-regjeringene må også se på om dette mandatet gir grunnlag for å sette i gang med detaljerte drøftelser på embetsmannsplan - for det er der de politiske tingene ligger. Jeg vil be om at man ikke bare lar dette dra ut fordi man tror at man kan komme til å endre fundamentale ting i EF-mandatet - vi på vår side kan det fordi man her har løpende tilbakespill til Regjeringen fra oppdragsgiverne - hvis de prinsippene som ligger i EF-mandatet er noe som i utgangspunktet er uakseptabelt for enkelte ev EFTA-landene. Jeg håper at man på disse møtene, når man får presentert mandatet, kan komme til en klargjøring og raskt tar en vurdering: Er avstanden slik at vi bør forhandle, eller er det helt åpenbart for enkelte EFTA-land at dette kan de ikke være med på - jeg tenker på Sveits. Det er ingen grunn til å holde på i tre måneder, og så viser det seg at nei, vi blir ikke enige, fordi EFTA eller enkelte EFTA-land ikke kan akseptere et prinsipp som er nedfelt i mandatet som man har kjent i tre måneder. Da har man kastet bort tre måneder.

STATSRÅD KACI KULLMANN FIVE: Vi utformer selvfølgelig rammene for våre forhandlinger konkret til et plattformpapir ut fra det vi vet om virkeligheten. Og vi vet en del om hvordan EF-mandatet antagelig kommer til å se ut. Det betyr ikke, som jeg understreket i Stortinget også, at vi derigjennom aksepterer EFs mandat, men vi er kjent med innholdet. Så skal vi gå inn i en forhandlingsprosess, og vi tar selvfølgelig dette meget nøye i betraktning når vi utformer våre posisjoner.

(SL) KOMITEENS LEDER: Er det flere som ønsker ordet? - Skal vi si lykke til, da!

STATSRÅD KACI KULLMANN FIVE: Takk. Da rekker jeg flyet.

Møtet hevet kl. 17.10.